

Täysistunto

Keskiviikko 12.2.2020 klo 14.01—19.17

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hyljetuotteiden kaupasta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 103/2019 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

15.30 **Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyljetuotteiden kauppa on kielletty Euroopan unionissa. Tämä on hallitseva ja valitseva tilanne, ja pidän tätä erittäin valitettavana. Tähän kieltoon on yksi poikkeus, ja siitä on kyse nyt tässä hallituksen esityksessä. Sen mukaan inuiittien tai muiden alkuperäisyhteisöjen harjoittamasta hylkeiden pyynnistä peräisin olevia hyljetuotteita saa tuoda Euroopan unioniin ja myydä EU:n alueella tiettyjen edellytysten täytyessä. EU-markkinoille tällaisiin hyljetuotteisiin on liitettävä todistus niiden alkuperästä.

Eduskunnalle annettu hallituksen esitys hyljetuotteiden kaupasta on luonteeltaan tekninen. Hyljetuotteiden kauppaa koskeva kansallinen lainsäädäntö saatettaisiin ajan tasalle vastaamaan EU-lainsäädäntöä. EU-lainsäädäntö edellyttää nimeämään kansallisen toimivaltaisen viranomaisen, jonka tehtävänä on avustaa tulliviranomaisia varmistamaan Suomeen tuotavien hyljetuotteiden alkuperätodistukset. Toimivaltaiseksi viranomaiseksi esitetään Suomen riistakeskusta. Lisäksi esitetään säädettäväksi Tullin ja Poliisin oikeuksista valvoa ja tehdä tarkastuksia koskien hyljetuotteiden kauppaa. Laissa säädettäisiin myös hyljetuotteiden markkinoille saattamisrikkomuksesta, josta voidaan tuomita sakkoon.

Haluan lisäksi todeta, että EU-lainsäädäntö, joka kieltää käymästä kauppaa Itämereltä metsästetyistä hylkeistä tehdyillä tuotteilla, on ongelmallinen luonnonvarojen kestävä hyödyntämisen ja eettisen metsästyskulttuurimme näkökulmasta. Tämä koskee sekä kalastusta että hylkeistä saatavan lihan, turkin ja nahan käyttöä. Suomi on raportoinut useasti näistä ongelmista kirjallisesti ja suullisesti Euroopan komissiolle ja muille jäsenmaille ja esittänyt tarpeen muuttaa EU-lainsäädäntöä. Valitettavasti Suomen näkemyksille asiassa ei ole toistaiseksi löytynyt vastakaikua. Jatkamme kuitenkin asian esillä pitämistä.

Hallitus on tunnistanut vaikeudet, joiden kanssa rannikkomme kalastus painii, osin vahinkoja aiheuttavien hylkeiden vuoksi. Panostamme vahinkoa ehkäisevien pyyntitapojen ja pyydysten kehittämiseen. Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö on valmistelemaan esitystä, jonka mukaan rannikkokalastajalle maksettisiin korvausta pyydyksiltä poistettujen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2020 vp

hylkeiden asianmukaisesta käsittelystä ja kuljettamisesta aiheutuvista kustannuksista. Tämä kohdentaisi pyyntiä nimenomaan haittaa aiheuttaviin yksilöihin, ja tämä asetus on tarkoitus saattaa voimaan tulevalla kaudella.

15.33 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä. On pakko todeta, että olemme tässä vähän niin kuin haitallisessa pikku raossa. EU voi toki määritellä, ja nyt tämä esitys tuo jotakin ehkä siihen, mitä me tarvitsisimme kansainvälisesti.

Meillä on hylje-, voisiko sanoa nyt nästisti, ongelma, joka meidän pitäisi pystyä ratkaisemaan. Meillä ei metsästyksen rajoitusten tai rajoittamattomuuden vuoksi voida nähdä, mitä me teemme niille, kun nyt se metsästäjä tai kalastaja voi vain omaan tarpeeseensa hyödyntää sen. Toivonkin, että Suomi ministeri Lepän johdolla käy siihen kovaan kamppailuun, mitä tarvitaan Suomessa, koska on aivan mahdoton tilanne, että meillä hyljetuotteita ei voida kaupallisesti hyödyntää. Se on käsittämätöntä, koska se on meillä ongelma, ja meillä sitä niin sanottua riistaa on liiallisesti.

Jos meillä on esteitä hyödyntää sitä, voisiko sanoa, ravinnoksi kelpaavaa ja jatkojalostukseen kelpaavaa tuotetta, että me joudumme hautaamaan sen... Onneksi, voisi sanoa näin leikkisästi, tässä vaiheessa hylkeellä on kaviot, ettei ole sorkat, että hyljettä ei tarvitse viädä sinne meille Satakuntaan Honkajoelle käsittelyyn vaan se voidaan sitten haudata maahan. Mutta on jotenkin käsittämätöntä, kuinka voi olla mahdollista, että saaliseläin, tai tässä vaiheessa voisi sanoa kalastajien kannalta haitallinen eläin, joudutaan kuoppaamaan, kun sillä ei ole jatkojalostusmahdollisuutta?

Toivotan ainakin kovasti itseni puolesta ja uskon, että aika monenkin puolesta, että ministeri Lepällä riittää voimia tämän asian eteenpäinviemiseksi, niin ettei meidän tarvitse ruveta pohtimaan täällä eduskunnassa, että jospa me sitten Grönlannista tuotamme tänne kaupallisia inuiitteja, jotka rupeavat hyödyntämään hylkeiden kaupallista toimintaa, kun vain alkuperäiskansoilla on tämä myyntioikeus ja kun meillä saamelaisilla ei ole tätä, koska ei ole sitä alkuperäiskansoilla olevaa oikeutusta hylkeisiin.

Tämäkin on edistysaskel siihen, mitä meidän pitää niin kuin nähdä tässä koko todellisuudessa, että mitenkä meidän nousulohen kanssa voidaan kamppailla ja mitä meillä ihan todellisuudessa on kalastajien elinkeinonharjoittamisen mahdollisuuksia. Uskon, että meillä tuolla monellakin Itämeren alueella ja varsinkin Suomenlahdella on sellaista tarvetta, että meidän pitää pystyä puuttumaan jotenkin siihen, että voimme saada semmoisen... Kun puhutaan ruuan hävikistä, niin tämä keskustelu pitäisi ottaa esiin, ja ministerin puheenvuorossa tuli minun mielestäni esille se, että on surullista, että meillä jää jotakin hyödyntämättä, minkä voisi hyödyntää. Tehdään se, mitä voidaan, ja ministerille voimia!

15.38 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä lakiesitys on sinänsä hyvä. Toisaalta täytyy todeta, että se ei muuta oikeastaan mitään. On hyvä, että lakiesitys, jolla hyljetuotteitten kauppa estettiin mutta jota ei koskaan ole vahvistettu, vedetään pois. Yhtä kaikki, koko tämä lainsäädäntö johtui EU:sta, ja kun EU sen hyljetuotteitten kaupan kieltää lukuun ottamatta alkuperäiskansoja, olemme tietyllä tapaa samassa patti-tilanteessa.

Tässä tuli jo erittäin hyviä syitä sille, miksi hyljetuotteitten kauppa pitäisi mahdollistaa. Hylkeet ovat ongelma uhanalaisten kalakantojen kannalta. Lisääntyneet hylkeet ovat suurin uhka rannikkokalastukselle. Ne tuottavat vähintään puolen miljoonan tappiot vuosittain kalastajille. Kolmanneksi on järjetöntä, että arvokas raaka-aine on vailla kaupallista

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2020 vp

mahdollisuutta samaan aikaan kun puhumme ruokahävikistä. Toki kalastajat voivat itse hyljettä käyttää, mutta niin kauan kuin sillä ei kaupallista mahdollisuutta ole, ei hyljetuotteita voida eteenpäin myydä. Näin ollen kalastuskin on kannattamatonta ja jopa se hautaaminen sitten voi tapahtua. Siksi tulemme valiokunnassa tekemään kaikki mahdolliset selvitykset siitä, onko meidän jotenkin mahdollista edetä tässä asiassa positiiviseen suuntaan — siihen suuntaan, mihin ministeri tuossa viittasi. Se on hyvä asia ihan joka näkökulmasta, ajatteli sitten suojeleusasioita tai elinkeinoasioita tai kotimaisen ruokaomavaraisuuden lisäämistä. Meidän tulee tehdä töitä, että löytäisimme tähän jonkin ratkaisun.

Yksi pohdinnan arvoinen asia on se, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa, ja kun hylkeet laskeutuvat sinne Tenolle, niin totta kai silloin ainakin alkuperäiskansalla on oikeus ne sieltä pohjoisesta hävittää. Silloin tulee pohdintaan sekin, että meillä saamelaisasiat koskevat aina koko Suomea, esimerkiksi pääkaupungin saamelaisia. Pohdinkin sitä, eivätkö ne koske myös Pohjanmaan saamelaisia.

15.41 Mats Löfström r: Ärade herr talman! Jakten på säl och utnyttjandet av bytet har långa traditioner i Finland, längs kusten i Östersjön och på Åland. Sälarna fridlystes dock på 1980-talet på grund av att stammarna försvagats kraftigt. Stammarna försvagades på grund av reproduktionsproblem förorsakade av miljögifter — något som också gällde andra djurarter — och för stor jakt. Sedan dess har dock sälstammen i Östersjön, gråsälen, återhämtat sig och också ökat explosionsartat i brist på naturliga fiender. Antalet sälar är nu mycket stort, och det stora antalet sälar är ett stort problem för yrkesfisket, både till havs och i det kustnära fisket. Sälen finns inte bara ute till havs utan kommer också in i vikar.

Antalet sälar i Östersjön är nu så stort att det sätter ett hårt tryck på fiskebestånden, inte minst på torsken men också på lax och havsöring. Sälen sprider också parasiter. Sälmaskens larver som äts av kräftdjur som i sin tur äts av fiskar gör att parasiten spridits till fiskebestånden. Parasiter uppskattas i sin tur vara en betydande orsak till att just torskbeståndet i södra Östersjön är i ett så dåligt skick. En aktivare konservering av gråsälen skulle därför akut behövas.

Ärade talman! Även om fångsten på säl återupptogs på grund av skador i fiskerihushållningen är den ytterst fattig och bara en bråkdel av det antal som borde fällas för att hålla den ekologiska balansen. Ett stort problem är att de sälar som fälls inte får användas i produkter som säljs, vilket just det här lagförslaget handlar om — något som inte bara går emot principerna om hållbar användning av naturresurser utan också emot allt sunt förnuft. En jägare vill inte fälla ett djur som han eller hon inte kan ta vara på och få sälja vidare. Då försäljning av sälprodukter förbjuds begränsar det möjligheten till användningen, och det begränsar således också i praktiken jakten.

Sälen har så klart en viktig roll i Östersjöns fauna, och situationen på 1980-talet då sälen höll på att slås ut vill vi inte ha tillbaka, men nu är situationen i praktiken den omvända, vilket visar att balansen slagit över åt andra hållet. Då man på sommaren är ute med båt och med blotta ögat kan se hundratals sälar på en och samma gång ser man hur stark sälstammen är.

Vetenskaplig forskning från bland annat Sveriges lantbruksuniversitet har påvisat problemen med parasiter i sälstammen. Parasiten sälmask är en viktig orsak till att torskbeståndet i södra Östersjön är i så dåligt skick, och just därför behövs mera aktiva förvaltningsmetoder också för sälstammens skull. Det är absurt om man inte kan sälja produkter

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2020 vp

från de säljar som fälls, vilket också skulle stöda småskaliga samhällen bland annat ute i skärgården.

Ärade talman! Problemet är att Finland inte ensamt kan ändra på detta eftersom detta regleras på EU-nivå. Finland har hösten 2019 konstaterat i en rapport till EU-kommissionen att förbudet mot handel med sälprodukter går emot principerna för en hållbar användning av naturresurser och att förbudet har orsakat problem för kustfisket i Finland och i flera andra medlemsstater i Östersjöområdet. Det här är mycket bra, för de växande bestånden av säl har försämrat torskbestånden och sannolikt också haft en negativ inverkan på viktiga och i många fall svaga lax- och havsöringsbestånd.

EU:s förbud mot handel med sälprodukter försvårar regleringen av sälbestånden eftersom fångsten nu endast kan utnyttjas i jägarnas egen ekonomi. Finland har därför framfört att man allvarligt bör överväga att ändra EU-lagstiftningen som förbjuder handel med sälprodukter — det här var också något som minister Leppä nyligen lyfte fram här i plenisalen — så att de negativa socioekonomiska effekterna av förbudet för fiskerinäringen och jaktkulturen kan förhindras eller minskas. Regeringen och jord- och skogsbruksministeriet har här en mycket bra linje. Minister Leppäs tal här tidigare var alldeles utmärkt och också jord- och skogsbruksutskottets ordförande Anne Kalmaris och ledamot Myllykoskis. Regeringen och Finland bör fortsätta driva den här frågan aktivt i EU då det här har en stor betydelse för yrkesfisket och flera fiskebestånd i Östersjön.

Arvoisa puhemies! Haluan myös kiittää hallitusta ja ministeri Lepän selkeää puheenvuoroa ja linjaa tässä asiassa. Se on erinomainen linja, ja on tärkeää, että Suomi ajaa tätä linjaa aktiivisesti EU:ssa. Toivottavasti se saa kannatusta, ja tämän linja muutetaan. — Kiitos.

15.51 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! On pakko sanoa, että hylje vie lohien meidän satakuntalaisten pöydästä. Ammattikalastajilla, rannikkokalastajilla ei ole siellä mahdollisuutta tuottaa meille sitä, mitä me haluamme. Me suojelemme eduskunnan päätöksillä, maa- ja metsätalousvaliokunnan linjauksilla, ICESin toimenpitein niin, että meillä nousulohta on riittävästi, mutta samalla jotenkin joudumme sulkemaan silmämme siltä tosiasialta — ja nyt haluaisin, että ministeri vastauksessaan voisi sanoa siihen, että eihän tämä nyt ole aivan pelkästään EU:n asia — että EU joutuu sopeutumaan siihen kansainväliseen sopimukseen, että vain alkuperäiskansoilla on hyljetuotteiden myyntioikeus. Me olemme sen ottaneet omaksemme pakotetuista syistä. Nyt toivonkin, että ministeri kertoo, minkälaisella ponnella me suomalaiset tässä tilanteessa, missä me olemme, pystymme EU:ta hyödyntämään niin, että voimme kyseenalaistaa tämän kansainvälisen sopimuksen siitä, että edelleen vain alkuperäiskansoilla on oikeus jälleenmyydä tai hyödyntää sitä meidän, voisiko sanoa, erittäin hyvää elintarviketta ja hyljetuotteita.

Meidän suojelutoimenpiteemme ovat erittäin hyviä. Aiemmin ministeri Leppä toimi eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtajana, nyt sitä samaa kapulaa vie eteenpäin valiokunnan puheenjohtaja Kalmaris. Haluamme suojella nousulohta ja mahdollistaa sen nousemisen meille, niin että meillä ollaan omavaraisia luonnollisen lohikannan vuoksi, mutta toivoisin kovasti, että voisimme päästä tästä eteenpäin. Siinä mielessä toivonkin, että ministeri voisi hieman valottaa, mitä suunnitelmia Suomella on EU-lainsäädännön suhteen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 5/2020 vp

15.54 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa herra puhemies! Todellakin, kun teemme päätöksiä uhanalaisista kannoista, koetamme ottaa tieteellisen neuvon sieltä mukaan ja niin joudumme jakamaan kurjuutta esimerkiksi kalastajille. Siksi tuntuu kohtuuttomalta, että ummistamme silmämme siltä, että jotkut lajit eivät ole enää tosiasiallisesti uhanalaisia. Se koskee esimerkiksi merimetsoa, jonka vähentämistä ei olla voitu toteuttaa. No, hylkeellä on toki 1 500 yksilön kiintiö, josta 450 on Ahvenanmaalla, mutta tästä kiintiöstä on todellakin käytetty vain noin 20 prosenttia, koska niille tuotteille ei ole hyödyntämismahdollisuuksia. Tämä olisi noin 500 000 arvoinen potti, jos nämä hyljetuotteet voitaisiin hyödyntää. Sen lisäksi, kun kanta olisi järkevästi säädelty, saisimme sitä suomalaista kalaa ruokapöytiin, mitä kaikki niin kovasti toivovat.

15.55 **Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä:** Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia näistä puheenvuoroista mitä, edustajat, käytitte, ja kiitoksia kannustuksesta. Suomi jatkaa edelleenkin sillä tiellä, että me haluamme, että säädelty, hyvin toimiva ja sekä eettisesti että kestävästi hoidettu hylkeiden ja hyljetuotteiden kauppa olisi mahdollista. Me olemme Ruotsin kanssa tässä ainoat EU-jäsenmaat, jotka näin aikanaan esittivät ja tätä linjaa ajoivat. Niin kuin äsken tuossa totesin, se silloin hävitettiin, ja meillä tämä tilanne on nyt edessä, mutta me jatkamme tätä työtä — siitä voitte olla ihan varmoja — jotta tämä olisi tulevaisuudessa mahdollista.

On myöskin aivan totta, että me haluamme myös kalakantoja, totta kai, suojella ja vaeluskalakantoja vahvistaa ja noudatamme ICESin tieteellistä neuvoa, kun asetamme kalastuskiintiöitä, ja sillä tavalla myös rajoitamme — silloin kun tarvitaan rajoittamista, me rajoitamme — kalastusta. Tähän liittyvät myös sosioekonomiset kysymykset, niin kuin täällä esille tuli. Kun kaikki nämä yhteensä vedetään yhteen, niin ei ole muuta johtopäätöstä, muuta kuin se, että meidän pitää pystyä rajoittamaan myöskin sitä hyljekannan kasvua, mikä on ollut vahvaa. Me olemme halunneet hyljekantaa kasvattaa — no, se on kasvanut — ja nyt se on kasvanut jo ylisuureksi. Tämä nykyinen menettely, joka meillä tällä hetkellä on olemassa, ei tuota myöskään metsästyksen osalta sitä tulosta, mitä me haluamme sen tuottavan. Siksi tässä on asioita tehtävä. Sen vuoksi tässä vielä tämän kevään aikana me tuomme myöskin näille saaliseläimille tämän käsittelykorvauksen, jolla tätä asiaa hiukan viedään parempaan suuntaan ja vähän saadaan niitä kannusteita myöskin lähteä sinne hyljejahtiin ja erälle. Tämä on pitkä tie, mutta sitä tietä me eteenpäin menemme.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.